

Porezni i računovodstveni aspekti pri poslovnim spajanjima društva kapitala

Štos, Darko

Undergraduate thesis / Završni rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **RRiF College of Financial Management / RRiF Visoka škola za financijski menadžment**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:198:826465>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-05-13**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Final Examination Papers University of Applied Sciences RRiF - Final Examination Papers and Diploma Papers](#)

RRiF VISOKA ŠKOLA ZA FINANCIJSKI MENADŽMENT
PREDDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ RAČUNOVODSTVO I FINACIJE

Darko Štos

ZAVRŠNI RAD

**POREZNI I RAČUNOVODSTVENI ASPEKTI
PRI POSLOVNIM SPAJANJIMA DRUŠTAVA KAPITALA**

Zagreb, 2016.

RRiF VISOKA ŠKOLA ZA FINANCIJSKI MENADŽMENT

PREDDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ RAČUNOVODSTVO I FINACIJE

ZAVRŠNI RAD

**POREZNI I RAČUNOVODSTVENI ASPEKTI
PRI POSLOVNIM SPAJANJIMA DRUŠTAVA KAPITALA**

Ime i prezime studenta: Darko Štos

Matični broj studenta: 362/16-I

Mentor: Jasna Vuk, dipl. oec., predavač

Zagreb, 2016.

ZAHVALA

Ovim putem bih se zahvalio, predavačici Jasni Vuk koja me naučila abecedi računovodstva, dekanici dr. sc. Đurđici Jurić koja mi je pokazala da bilanca mora pričati priče, profesoru dr. sc. Vilimu Gorencu koji je uvijek naglašavao da "nebu' dobro ak se ne bu' učilo", i svim profesorima sa RRiF Visoke škole za finansijski menadžment, čije vrline sada neću nabrajati da mentorica ne bi pomislila da se na ovaj način povećava broj stranica.

NASLOV: Porezni i računovodstveni aspekti pri poslovnim spajanjima društava kapitala

SAŽETAK:

Poslovna spajanja su udruživanja dva ili više društava pri čemu najmanje jedno društvo gubi pravnu osobnost. Takva spajanja trgovačkih društava omogućavaju poslovnim subjektima da se udružuju i koriste učinke takvih zakonom predviđenih mogućnosti. Zakon o trgovačkim društvima definira statusne promjene društava kapitala, a to su: spajanje, pripajanje i razdvajanje. Prilikom takvih promjena trgovačka društva moraju postupati sukladno odredbama Zakona o porezu na dobit, Zakona o porezu na dodanu vrijednost, Zakona o porezu na promet nekretnina i Zakona o posebnom porezu na motorna vozila. Prilikom statusnih promjena pripajanja može doći do stjecanja društva gdje je plaćena vrijednost iznad fer vrijednosti imovine, te u tom slučaju nastaje goodwill.

KLJUČNE RIJEČI: spajanje, pripajanje, goodwill

TITLE: Tax and accounting aspects of mergers of companies

SUMMARY:

Business combinations are mergers of two or more companies in which at least one company loses legal personality. Such mergers of companies allow businesses to combine and use effects such legally prescribed options. The Companies Act defines the status change of corporations, such as: merger, acquisition and separation. When such changes companies must comply with the provisions of the Corporate Income Tax Act, the Value Added Tax Act, the purchase tax and the Law on Excise Tax on motor vehicles. When status changes of merger may be acquiring companies where the value paid over the fair value of assets, and in this case arises goodwill.

KEYWORDS: merger, acquisition, goodwill

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. STATUSNE PROMJENE DRUŠTAVA KAPITALA	2
2.1. Pripajanje društava kapitala	3
2.1.1. <i>Postupak pripajanja</i>	4
2.1.2. <i>Upis u sudski registar</i>	5
2.1.3. <i>Položaj radnika kod pripajanja</i>	6
2.1.4. <i>Vrijednost pripojenog društva</i>	7
2.2. Spajanje trgovačkih društava	9
2.2.1. <i>Postupak spajanja</i>	9
2.3. Ciljevi spajanja	11
2.4. Povezivanje društava kapitala.....	12
3. POREZNI TRETMAN POSLOVNIH SPAJANJA	13
3.1. Odredbe Zakona o porezu na dobit	13
3.2. Odredbe Zakona o porezu na dodanu vrijednost	15
3.3. Odredbe Zakona o porezu na promet nekretnina	16
3.4. Odredbe Zakona o posebnom porezu na motorna vozila	17
3.5. Rokovi predaje financijskih izvještaja	18
4. RAČUNOVODSTVENO PRAĆENJE POSLOVNIH SPAJANJA...	19
4.1. Nastanak, vrednovanje i knjiženje goodwilla	19
4.2. Primjeri poslovnih slučajeva.....	30
5. ZAKLJUČAK	31
6. POPIS LITERATURE.....	32
POPIS TABLICA.....	33
POPIS SLIKA.....	34

1. UVOD

Kako bi precizno mogli objasniti svu problematiku poslovnih spajanja, potrebno je shvatiti pojam pravne osobnosti. Pravni poredak stvorio je pravne osobe, odnosno tvorevine kojima je omogućeno da imaju sve osobine pravih osoba izuzev fizičkih obilježja. *Pravna osoba svoju pravnu sposobnost stječe upisom u sudski registar. Ona je samostalan nositelj prava i obaveza; nije običan zbroj fizičkih osoba nego zajednica ljudi organiziranih radi ostvarivanja određenih ciljeva kojima pravni poredak priznaje subjektivitet*¹. Ovakvu apstraktnu misao moramo prihvatiti kao početnu točku bez koje nećemo moći potpuno shvatiti bit i čin spajanja. *Svojstvo pravne osobe gubi se njezinim brisanjem iz sudskog registra. Pravna osoba dok postoji mora imati i pravnu i poslovnu sposobnost.*² Isto tako moderna ekonomija današnjice zahtjeva gipkost i elastičnost kako bi odgovorila sve složenijim potrebama. *U zemljama razvijenih prava trgovačkih društava povezivanje postojećih trgovačkih društava učestaliji je oblik prikupljanja kapitala nego osnivanje novih.*³ To je potpuno razumljivo budući da se povezivanjima preuzima sva postojeća poslovna infrastruktura i prilagođava novim poslovnim planovima, što je kudikamo lakše nego graditi sve ispočetka.

Poslovne potrebe su stvorile mnoštvo mogućnosti, pa će primjerice rezultat pripajanja biti gubitak pravne osobnosti društva koje se pripaja, a sva imovina tog društva postati će imovina društva preuzimatelja što će smanjiti određene troškove u budućnosti, a koji se odnose na činjenicu da je iz dva društva nastalo jedno. No isto tako, naknadna prodaja tog dijela društva neće biti jednostavna kao da je umjesto pripajanja, prvo društvo preuzelo udjele drugoga s kojim bi u budućnosti lako mogla raspolagati. Zbog silnih mogućnosti i posljedica koje će određeni postupci imati po društva, bitno je da su poduzetnici u jako uskoj suradnji sa računovodstvenom strukom jer njihova poslovna zamisao mora biti najbliže preslikana vrstom promjene i naravno popraćena aktualnim zakonodavstvom.

Vozač formule vjerojatno nikada ne bi postigao maksimalan uspjeh bez svoga automehaničarskog tima, niti bi timska funkcija imala smisla bez njega. Tako je i sa poduzetnicima i računovođama.

¹ Gorenc, V. (2011) Pravo trgovačkih društava. II. dopunjeno izdanje. Zaprešić: Visoka škola za poslovanje i upravljanje s pravom javnosti Baltazar Krčelić, str.16.

² Ibid.

³ Ibid. str. 189.

2. STATUSNE PROMJENE DRUŠTAVA KAPITALA

Statusne promjene su oblik povezivanja i razdruživanja trgovačkih društava. Glavni oblici su: pripajanje, spajanje i podjela društva. Definira ih Zakon o trgovačkim društvima⁴ (dalje: ZTD).

U skladu s čl. 535. st. 1. ZTD-a, jedno ili više društava s ograničenom odgovornošću mogu se pripojiti drugome društvu s ograničenom odgovornošću bez da se provede postupak likvidacije prijenosom cijele imovine jednoga ili više društava (pripojenih društava) drugome društvu (društvu preuzimatelju) u zamjenu za udjele u tom društvu. Međutim, dva ili više društava s ograničenom odgovornošću mogu se spojiti bez da se provede postupak likvidacije osnivanjem novoga društva s ograničenom odgovornošću na koje prelazi cijela imovina svakoga od društava koja se spajaju u zamjenu za udjele u novome društvu.

Do pripajanja i spajanja može doći i onda kada je donesena odluka o prestanku društva koje se pripaja ili odluke o prestanku nekih od društava koja se spajaju a moglo se odlučiti da se ona nastave.

*Glavna strategija kompanije može imati tri osnovna tipa: stabilna strategija, strategija rasta i digresivna strategija.*⁵ Rast trgovačkog društva može se ostvariti kroz interni i eksterni rast. Eksterni rast trgovačkog društva ostvaruje se kroz poslovna spajanja. Temeljne prednosti poslovnih spajanja u odnosu na interni rast su:⁶

- brži rast (jer se eliminira vrijeme potrebno za dobivanje građevinske i ostalih dozvola, gradnju objekata, nabavu i ugradnju opreme, obuku zaposlenika i početni prodor na tržište)
- ostvarenje trenutačnih novčanih primitaka od kupljene kompanije (jer kupljena kompanija već posluje na tržištu i ostvaruje prihode i priljeve)
- ekonomija opsega (veće količine nabave rezultiraju jačom pregovaračkom pozicijom i nabavama inputa po nižim cijenama)
- financijske ekonomije (jača pregovaračka pozicija može rezultirati i nižim troškovima financiranja)
- niži poslovni rizik (preuzimanje uhodane kompanije predstavlja niži rizik ulaganja, u odnosu na samostalni prodor na tržište, posebice ako je riječ o novom i nepoznatom tržištu)

⁴ Nar. nov., br. 111/93. – 110/15.

⁵ Buble, M. (2006) Menadžment. Split: Ekonomski fakultet Split, str. 165.

⁶ Pervan, I. (2012) Računovodstvo poslovnih spajanja – prema MSFI i HSFI. Zagreb: RRiF plus d.o.o., str. 1.

- diversifikacija poslovnog rizika (ako se preuzimaju kompanije iz drugih sektora).

U skladu s odredbama ZTD-a, razlikujemo dva osnovna oblika poslovnih spajanja:

- pripajanje i spajanje društva te
- povezivanje društava.

Tema ovog rada su pripajanje i spajanje društava kapitala.

2.1. Pripajanje društava kapitala

Prema odredbama ZTD-a, pod pripajanjem se podrazumijeva poslovno spajanje pri kojem se jedno ili više društava (pripojenih društava) pripaja drugom društvu (društvo preuzimatelj). Naime, pripajanje je *takav oblik povezivanja u kojem se jedno društvo ili više njih (pripojena društva) pripaja(ju) drugom društvu (društvo preuzimatelj) tako da se cijela imovina pripojenog društva ili pripojenih društava prenosi društvu preuzimatelju u zamjenu za dionice ili udjele toga društva.*⁷

Slika 1.: Pripajanje društva B društvu A

Izvor: autor

Pripajanje (fuziju) d.o.o-a ZTD definira: *Jedno ili više društava s ograničenom odgovornošću mogu se pripojiti drugome društvu s ograničenom odgovornošću bez da se provede postupak likvidacije prijenosom cijele imovine jednoga ili više društava*

⁷ Gorenc, V. (2011) Pravo trgovačkih društava. II. dopunjeno izdanje. Zaprešić: Visoka škola za poslovanje i upravljanje s pravom javnosti Baltazar Krčelić, str. 189.

*(pripojenih društava) drugome društvu (društvu preuzimatelju) u zamjenu za udjele u tome društvu.*⁸

Ako iz poslovnog spajanja nastane samo jedno trgovačko društvo svi se računovodstveni obračuni prema MSFI i HSFI evidentiraju isključivo u njegovim poslovnim knjigama i izvještajima, te nema konsolidacije financijskih izvještaja na razini grupe.

2.1.1. Postupak pripajanja

Zakon o trgovačkim društvima uređuje da se postupak pripajanja vrši u nekoliko koraka:⁹

- *uprave društava koje sudjeluju u pripajanju izrađuju ugovor o pripajanju*
- *uprave društava koje sudjeluju u pripajanju izrađuju izvješće o pripajanju u kojem se objašnjavaju gospodarski razlozi pripajanja i mjerila za procjenu imovine koja je osnovica za zamjenu dionica*
- *reviziju pripajanja provode ovlaštene revizori koje je imenovao trgovački sud, koji moraju dati zaključak o primjerenosti omjera zamjene dionica*
- *provjera pripajanja od strane nadzornog ili upravnog odbora, koji izrađuje pismeno izvješće koje podnosi skupštini društva*
- *odluke glavnih skupština o prihvatanju ugovora o pripajanju (odluka se donosi $\frac{3}{4}$ većinom)*
- *podnošenje prijave za pripajanje na trgovački sud u kojem su registrirani pripojeno društvo i preuzimatelj*
- *upis pripajanja u registru trgovačkog suda.*

Kao što je već navedeno, prvo uprave trgovačkih društava koje se pripajaju moraju sklopiti ugovor o pripajanju, nakon čega skupštine u društvima donose odluke o ugovoru o pripajanju, te se pripajanje upisuje u sudski registar. ZTD nije izričit glede sadržaja ugovora, već samo definira neke uglavke istog. *Tako je čl. 537. st. 2. ZTD-a propisao da se u ugovoru o pripajanju obvezno mora odrediti nominalna svota svakog poslovnog udjela koji se članu pripojenog društva mora dati u društvu preuzimatelju. Budući da se glavno pitanje kod pripajanja za članove pripojenog društva odnosi na nominalnu svotu udjela*

⁸ Cirkveni, T. (2008) Računovodstvo pripajanja i spajanja društava s ograničenom odgovornošću. Računovodstvo, revizija i financije, br. 10/2008, str. 27.

⁹ Barbić, J. (2007) Zakon o trgovačkim društvima. Zagreb: Organizator, str. 365-368.

koju trebaju dobiti u pripojenome društvu u zamjenu za njihove udjele u pripojenom društvu, čl. 537. st. 4. ZTD-a propisuje da se u ugovoru o pripajanju moraju posebno odrediti i članovi pripojenog društva i nominalne svote udjela koje trebaju dobiti u društvu preuzimatelju¹⁰. ZTD isto tako nalaže da se odluka o odobrenju ugovora o pripajanju donese sa većinom od $\frac{3}{4}$ glasova, što je logično u smislu zaštite imatelja udjela, jer bi u suprotnom svatko tko ima manje od $\frac{1}{2}$ glasova uvijek bio prisiljen prikloniti se volji onoga koji ima $\frac{1}{2}$ ili više glasova, a ovako ipak možemo govoriti o premoćnoj većini. Ekonomska korist onih članova društva koje je pripojeno jest u tome da će oni dobiti udjele u društvu preuzimatelju. Pripajanje d.o.o.-a drugom d.o.o.-u u pravilu se provodi uz povećanje temeljnoga kapitala društva preuzimatelja. Tako društvo preuzimatelj stvara poslovne udjele koje treba dati članovima pripojenog društva u društvu preuzimatelju u zamjenu za njihove poslovne udjele u pripojenome društvu. Postupak povećanja temeljnoga kapitala kod pripajanja u društvu preuzimatelju pojednostavljen je u odnosu na povećanje temeljnoga kapitala u društvu novim uplatama koji uređuju čl. 457. i 458. ZTD-a.¹¹ No, zakonodavac je uredio da se ne smije povećati temeljni kapital da bi se provelo pripajanje ako društvo preuzimatelj drži udjele društva koje se pripaja, ili društvo koje se pripaja drži vlastite poslovne udjele, kao niti kada drži poslovne udjele društva preuzimatelja za koje nisu u punoj svoti uplaćeni temeljni ulози koje treba platiti.

2.1.2. Upis u sudski registar

Kada se prijavljuje upis u sudski registar pripajanja društva, nadležnom trgovačkom sudu (adresa sjedišta nam definira ingerentnost suda), potrebno je zaključna financijska izvješća društva. Društvo preuzimatelj će uz prijavu za upis u sudski registar u kojemu je upisano, trebati priložiti i popis članova društva koji su potpisali članovi uprave. Upis pripajanja se može upisati u sudski registar u kojemu je upisano društvo preuzimatelj tek nakon što se to upiše u sudski registar u kojemu je upisano pripojeno društvo. Ako je riječ o provedbi pripajanja gdje dolazi do povećanja temeljnog kapitala društva preuzimatelja, pripajanje se ne može upisati u nadležni sudski registar prije nego što se u taj registar upiše povećanje temeljnoga kapitala. Upisom pripajanja u sudski registar suda sjedišta društva preuzimatelja, imovina pripojenog društva i njegove obveze prelaze na društvo preuzimatelja. Zakonodavac je vodio računa i o nespojivostima obveza iz

¹⁰ Ibid., str. 28.

¹¹ Ibid., str. 30.

dvostranoobveznih ugovora koje bi društvu preuzimatelju čin pripajanja nanio nepravедnost *pa se njihov opseg pravično određuje, uzimajući u obzir ugovorna prava svih strana*¹². Društvo koje je pripojeno prestaje postojati onaj dan kada je društvo preuzimatelj upisalo pripajanje u sudski registar kojemu pripada. Upisom pripajanja članovi pripojenog društva postaju članovima društva preuzimatelja. *Sud koji vodi sudski registar u kojemu je upisano društvo preuzimatelj treba po službenoj dužnosti izvijestiti sud koji vodi registar u kome je upisano pripojeno društvo o danu kada je pripajanje bilo upisano.*¹³ Nakon toga sud sjedišta društva koje se pripojilo, dužan je upisati u registar zabilješku kada je pripajanje upisano u registar suda sjedišta društva preuzimatelja i poslati će tome sudu na čuvanje sve isprave društva koje se kod njega nalaze.

2.1.3. Položaj radnika kod pripajanja

Zakonodavac je u uređivanju statusne promjene pripajanja posebno pazio i na zaposlenike. Jasno je da promjena imatelja udjela trgovačkog društva neće utjecati na ugovore između poslodavca i zaposlenika unutar samoga društva, no kada govorimo o činjenici da društvo koje se pripaja gubi pravni subjektivitet logična je eventualna zabrinutost radnika budući da njihov poslodavac "prestaje postojati". U cilju zaštite prava radnika, Zakonom o radu¹⁴ je uređeno *da ako se statusnom promjenom ili pravnim poslom na novog poslodavca prenese dio poduzeća, gospodarska djelatnost ili dio gospodarske djelatnosti, a koji zadržava svoju gospodarsku cjelovitost, na novog se poslodavca prenose svi ugovori o radu radnika koji rade u poduzeću ili dijelu poduzeća koji je predmet prenošenja, odnosno koji su vezani za obavljanje gospodarske djelatnosti koja je predmet prenošenja.*¹⁵ To je institut kojega Zakon o radu naziva prenošenjem ugovora o radu na novoga poslodavca, a uređen je odredbama čl. 133. Zakona o radu. Radnik, čiji je ugovor o radu prenesen u navedenoj statusnoj promjeni, zadržati će prava vezana uz otkaz ugovora o radu i otkaznim rokovima. Trgovačko društvo preuzimatelj će u tom smislu preuzeti sva prava i obaveze u neizmijenjenom obliku i opsegu, s time da ga društvo koje se pripaja mora potpuno i istinito izvijestiti o svim ugovorima odnosno njihovim sastojcima, bez prikrivanja skrivenih "zamki". Društvo koje se pripaja dužno je obavijestiti radnika o

¹² Vidović, A. (2013) Prestanak društva prodajom i nekim drugim načinima. Računovodstvo, revizija i financije, br. 11/2013, str. 207.

¹³ Ibid

¹⁴ Nar. nov., br. 93/14.

¹⁵ Vidović, A. (2013) Prestanak društva prodajom i nekim drugim načinima. Računovodstvo, revizija i financije, br. 11/2013, str. 207.

prenošenju ugovora na novog poslodavca. Zakonodavac će u slučaju prenošenja društva ili dijela društva, radi izbjegavanja ispunjenja svojih obveza prema radniku, na zahtjev radnika obvezati na ispunjenje obveza i u slučaju da ugovor o radu nije sklopljen s društvom preuzimateljem.

2.1.4. Vrijednost pripojenog društva

Kada govorimo o vrijednosti pripojenoga društva, onda moramo znati da se ona iskazuje u bilanci društva preuzimatelja u skladu s zakonskim okvirom, odnosno govorimo o neto vrijednosti imovine, obaveza i kapitala (čl. 543. st. 1. ZTD-a). U slučaju da preuzimatelj poveća temeljni kapital društva radi pripajanja i ako je nominalna svota povećanja temeljnog udjela koji se daju članovima društva veća od prenesene imovine, razlika se prikazuje kao nematerijalna imovina (čl. 543. st. 2. ZTD-a). Ono što će svakako biti odlučujuće u donošenju odluke o pripajanju jest podjela udjela članova društva, odnosno zadovoljavajući ekvivalent u udjelima društva preuzimatelja u odnosu na stanje prije pripajanja jer moguće je da je društvo koje se pripaja puno vrednije od društva preuzimatelja pa će logično biti da prvotni članovi iz društva preuzimatelja sada budu u manjini. Ispravno i pošteno utvrđenim omjerima zamjene udjela štite se interesi članova društva. *Člankom 547. st. 1. ZTD-a propisano je da se odluka kojom je skupština pripojenog društva odobrila ugovor o pripajanju ne može pobijati zbog toga što je omjer zamjene udjela prenisko odmjeren. No, svaki član pripojenoga društva koji bi imao pravo pobijati spomenutu odluku skupštine društva da mu to pravo nije isključeno navedenom odredbom ZTD-a može postaviti zahtjev trgovačkom sudu u koji je upisano pripojeno društvo da odredi da mu društvo preuzimatelj doplati svotu za koju utvrdi da je dobio manju vrijednost u poslovnom udjelu u društvu preuzimatelju od one koju je imao njegov poslovni udio u pripojenom društvu.*¹⁶ Zahtjev se postavlja prema Trgovačkom sudu koji je u sjedištu društva preuzimatelja i to u roku od mjesec dana od dana objavljivanja upisa pripajanja u registar, mogu ga ishoditi oni članovi društva koji su postavili zahtjev. *Sud mora objaviti da je podnesen zahtjev za doplatu zbog prenisko odmjerenog omjera zamjena udjela i upozoriti članove društva na njihovo pravo. No, sud pritom mora paziti i na to da ukupna svota svih doplata ne prijeđe deseti dio nominalnih svota svih danih*

¹⁶ Cirkveni, T. (2008) Računovodstvo pripajanja i spajanja društava s ograničenom odgovornošću. Računovodstvo, revizija i financije, br. 10/2008., str. 31.

poslovnih udjela (čl. 547. st. 1. ZTD-a).¹⁷ Kao što je zakonodavac zaštitio radnike u slučaju pripajanja, tako je mislio i na vjerovnike kojima se mora dati osiguranje ako se jave u roku od šest mjeseci od dana objavljivanja upisa u sudski registar, a ne mogu tražiti da im se podmire tražbine zbog ne dospelosti. U ostvarenju toga prava vjerovnik će sudu morati dokazati da će mu pripajanje ugroziti ostvarenje prava iz tražbina. Zaštita putem odgovornosti za štetu članova uprave i nadzornog odbora pruža se pripojenom društvu u slučaju postojanja štete, a za štetu neće odgovarati oni članovi uprave i nadzornog odbora koji su pri reviziji imovinskog stanja društva i pri sklapanju ugovora o pripajanju postupili s dužnom pažnjom. U zahtjevima protiv pripojenog društva, kao i u zahtjevima koje podiže to društvo, postupa se kao da to društvo još postoji, tj. u toj mjeri se tražbine i obveze pripajanjem ne sjedinjuju. Zastarni rok za podizanje takvog zahtjeva je pet godina od dane objave upisa pripajanja u sudski registar. Takvi se zahtjevi mogu ostvariti samo putem posebnog zastupnika koji na prijedlog nekoga člana ili vjerovnika pripojenog društva postavlja sud (čl. 545. st. 1. ZTD-a).¹⁸ Samo oni vjerovnici koji ne mogu tražiti namirenja od društva preuzimatelja imaju pravo postaviti prijedlog. Sud imenuje zastupnika koji je obavezan, pozvati članove i vjerovnike pripojenoga društva te u primjerenom roku, a najmanje mjesec dana, da prijave svoje zahtjeve. Poziv se treba objaviti u "Narodnim novinama" Republike Hrvatske, a ako društvo ima vlastito glasilo, onda i u tom glasilu. Svotu koju zastupnik dobije ostvarivanjem navedenog zahtjeva zastupnik mora iskoristiti za podmirenje vjerovnika tog društva, ako ih već nije podmirilo društvo preuzimatelj ili im ono nije dalo neko osiguranje. Ostatak se dijeli članovima društva po pravilima koja vrijede za podjelu imovine dioničkog društva u likvidaciji (čl. 380. ZTD-a). Vjerovnici i članovi društva koji se navrijeme ne prijave zastupniku sa svojim zahtjevima ne uzimaju se u obzir.¹⁹

¹⁷ Ibid

¹⁸ Ibid

¹⁹ Ibid

2.2 Spajanje trgovačkih društava

Spajanje trgovačkih društava predstavlja drugi oblik povezivanja trgovačkih društava (integracije) te podrazumijeva integraciju dvaju ili više trgovačkih društava bez provedbe likvidacije, osnivanjem novog društva. Naime, *spajanje je takav oblik povezivanja u kojemu se "spajajuća društva", tj. dva društva ili više njih mogu spojiti, a da se ne provede postupak njihove likvidacije osnivanjem novog društva na koje prelazi cijela imovina svakog od društava koja se spajaju, u zamjenu za dionice odnosno udjele novog društva.*²⁰

Slika 2.: Spajanje društva A i društva B te nastanak društva C

Izvor: autor

2.2.1 Postupak spajanja

Prilikom spajanja se neke odredbe ZTD-a koje se odnose na pripajanje ne primjenjuju budući da dolazi do nastanka novog društva u kojemu, jasno, ekonomski žive bivša društva, ali je njihov pravni subjektivitet nestao. *Pa se tako primjenjuju odredbe o odlukama o pripajanju svakog od društava koja se spajaju (čl. 536.), odredbe o obliku ugovora o pripajanju – oblik javnobilježničke isprave i o tome da se u njemu mora odrediti nominalna svota svakog poslovnog udjela koji se članu društva mora dati u društvu preuzimatelju (čl. 537. st. 1. i 2.), odredba o prijavi upisa pripajanja u sudski registar (čl. 540.) i odredba da se upisom pripajanja u sudski registar uklanja nedostatak ako ugovor o pripajanju nije sklopljen u obliku javnobilježničke isprave (čl. 5 (čl. 541. st. 4. i 5.). Posebne odredbe koje treba primijeniti pri spajanju društava u odnosu na pripajanje društava propisuje čl. 548. st. 2. do st. 7. ZTD-a. Društveni ugovor novog društva valjan je tek nakon što se s njime suglase članovi u svakom od društava koja se spajaju. Potrebna je*

²⁰ (čl.512.st.2.i čl.535.st.2.ZTD-a) str. 190.

većina od 3/4 danih glasova, ako prema društvenom ugovoru nije za to potrebna neka veća većina. Odluka se donosi u obliku javnobilježničke isprave, koji potpisuju svi osnivači (to bi u ovom slučaju trebala biti društva koja se spajaju, a u njihovo ime uprave tih društava).²¹ Odluka se donosi u obliku javnobilježničke isprave a na osnivanje novog društva primjenjuje se odredba ZTD-a o predružstvu (čl. 6. ZTD-a) i to u smislu da je za osnivanje novog društva (rezultata spajanja) potreban društveni ugovor kojega će potpisati svi osnivači društava koja se spajaju. Takav ugovor utvrđivati će posebne pogodnosti i prava svakoga od spojenih društava, te uloge u stvarima i troškove osnivanja (čl. 548. st. 2. ZTD-a). Trgovačka društva koja se spajaju (kao i kod pripajanja), moraju zajedno podnijeti prijavu za upis u sudski registar novog društva sudu na čijem području to društvo koje nastaje treba imati sjedište. Trenutkom upisa novog društva u sudski registar, automatizmom će prestati postojati društva koja su se spojila. *Računovodstveno praćenje poslovnih pripajanja i spajanja za male i srednje poduzetnike uređuje HSFI2 – Konsolidirani financijski izvještaji odnosno MSFI i 3 – Poslovna spajanja za velike poduzetnike i poduzetnike čije su dionice ili dužnički vrijednosni papiri uvrštene ili se obavlja priprema za njihovo uvrštenje na organizirano tržište vrijednosnih papira. HSFI odnosno MSFI 3 definira poslovno spajanje kao spajanje (udruživanje) dvaju poduzetnika ili poslovanja u jedan izvještajni subjekt. Rezultat poslovnih spajanja je stjecanje kontrole od strane jednog društva (stjecatelja) nad jednim ili više drugih društava, pri čemu je naglasak stavljen na definiranje stjecatelja u svakom poslovnom spajanju.*²²

Prilikom poslovnih spajanja primjenjujemo metodu kupnje koja se temelji na pretpostavci da spajanjem društvo stječe neto imovinu drugog društva, pri čemu standardi ne rade razliku između pripajanja i spajanja, već ih nazivaju poslovna spajanja. Standardi zahtijevaju da se za primjenu metode kupnje definira stjecatelj, utvrdi trošak stjecanja te rasporedi trošak na stečenu imovinu, obveze i nepredviđene ili skrivene obveze. Također je bitno odrediti koje je od spajajućih društava stjecatelj, osobito kada dolazi do poslovnog spajanja koje uključuje više od dva spajajuća društva. U takvim slučajevima razmatra se koje društvo je pokrenulo spajanje i prelaze li imovina ili prihodi jednog spajajućeg društva značajno imovinu ili prihode drugog društva. Primjenom metode kupnje definira se trošak stjecanja koji je zbroj fer vrijednosti na dan razmjene dane imovine, nastalih

²¹ Cirkveni, T. (2008) Računovodstvo pripajanja i spajanja društava s ograničenom odgovornošću. Računovodstvo, Revizija i Financije, br. 10/2008, str. 32

²² Ibid. str.33.

preuzetih obveza i vlasničkih instrumenata te svih troškova koji se mogu izravno povezati s poslovnim spajanjem.

*Datum stjecanja označava datum kada stjecatelj stvarno preuzima kontrolu nad poslovnim i financijskim politikama stečenog društva (t. 2.64. HSFI-a 2 odnosno t. 25. MSFI-a 3). Prema odredbama ZTD,a to je dan koji je određen u ugovoru o pripajanju. Ako se stjecanje drugog društva plaća odjednom, tada su datum stjecanja i datum razmjene isti. No, ako se plaćanje obavlja u više transakcija, onda ukupni trošak stjecanja čini zbroj svih individualnih transakcija, pri čemu se fer vrijednost dane imovine ili stvorenih obveza utvrđuje na svaki dan razmjene.*²³ Iz prethodno navedenog proizlazi da će prilikom otkupljivanja poslovnih udjela u više faza, prilikom svake transakcije biti potrebno utvrditi fer vrijednost imovine i obveza društva čiji se udjeli stječu. Troškovi izdavanja dužničkih vrijednosnih papira ne pripisuju se trošku stjecanja, već se uključuju u početno mjerenje obveza. U trošak stjecanja uključuju se i izravni troškovi koji se mogu pripisati određenom stjecanju. To su: troškovi usluga procjenitelja, pravnika, računovođa i revizora. *Opći administrativni troškovi, uključujući i troškove odjela zaduženog za spajanje, i drugi troškovi koji se ne mogu izravno vezati za poslovno spajanje ne uključuju se u trošak stjecanja nego se priznaju kao rashod u trenutku nastanka (t. 29. MSFI-a 3).*²⁴

2.3. Ciljevi spajanja

Poslovna spajanja mogu rapidno povećati rast kompanija jer se odmah preuzimaju kupci, tržišni udio, uhodan posao. Isto tako dolazi do okrupnjavanja kapitala, boljih pregovaračkih pozicija i diversifikacije poslovnih rizika jer se gubitak iz jednog poslovnog segmenta može nadoknađivati drugim. No, poslovna spajanja često znaju biti i zamka nekompatibilnog menadžmenta ako je riječ o većim kompanijama.

Spajanja u istoj poslovnoj grani automatski smanjuje konkurenciju i povećava kurentnost prema ostalima, dok će različite grane zapravo biti ona diversifikacija poslovnih rizika koje smo već spomenuli. Primjerice, kada bi se RRiF plus d.o.o. spojio sa najvećim konkurentskim društvom u istoj grani koji izdaje časopis iz područja poreza i računovodstva, time bi zasigurno nestala ozbiljna konkurencija u toj grani barem pet

²³ Cirkveni, T. (2008) Računovodstvo pripajanja i spajanja društava s ograničenom odgovornošću. Računovodstvo, revizija i financije, br. 10/2008., str. 33.

²⁴ Ibid

narednih godina. Jednako tako kada bi se primjerice RRIF plus d.o.o. spojio sa društvom koje ima profitabilne hotele u Istri, dobili bi perspektivan posao koji nema nikakve strateške podudarnosti sa časopisima, no kapital bi se mogao seliti tijekom godine u one poslove koji osiguravaju više razine profita. Seminari bi se van sezone održavali u vlastitom hotelu, a hoteli bi imali vlastito upravljanje i računovodstvo. Ovaj primjer je samo naveden kako bi se shvatilo da spajanja povlače mnoge potencijalne koristi, zamke i dvojbe.

2.4. Povezivanje društava kapitala

*Ako poslovno spajanje podrazumijeva zadržavanje pravnog subjektiviteta svih društava koja sudjeluju u tom procesu, prema odredbama ZTD-a govori se o **povezivanju društava**. Povezana društva međusobno mogu stajati u pet različitih odnosa²⁵ i to :*

- a) društvo u kojem drugo društvo ima većinski udio
- b) vladajuće društvo izravno ili neizravno ima većinsko pravo odlučivanja (npr. izbor većine članova odbora, uprave ili upravnog odbora)
- c) koncern, odnosno kada postoji jedinstveno vođenje vladajućeg društva u odnosu na ovisna društva
- d) društva s uzajamnim udjelima (svako od njih ima više od 1/4 kapitala svakog društva)
- e) povezanost poduzetničkim ugovorima (pri čemu ne postoji ugovorno već stvarno povezivanje).

²⁵ Barbić, J. (2007) Zakon o trgovačkim društvima. Zagreb: Organizator str. 338 - 342.

3. POREZNI TRETMAN POSLOVNIH SPAJANJA

Bitan element svake poslovne transakcije, pa tako i poslovnih spajanja, predstavlja porezni tretman transakcija.²⁶

Prilikom provođenja poslovnih spajanja ne treba zanemariti porezni položaj, te ih stoga trebamo razmatrati s motrišta najvažnijih poreza i to poreza na dobit, poreza na dodanu vrijednost, poreza na promet nekretnina i posebnog poreza na motorna vozila.

3.1. Odredbe Zakona o porezu na dobit

Zakon o porezu na dobit (Nar. nov., br. 177/04. - 50/16.) ističe da prava i obveze spojenih i pripojenih poreznih obveznika iz porezno-pravnog odnosa preuzima pravni slijednik, tj. društvo preuzimatelj što znači da ima pravo koristiti porezne gubitke spojenog odnosno pripojenog društva. Međutim, navedeno pravo se gubi u slučaju ako pravni prednik već dva razdoblja od nastanka statusne promjene ne obavlja djelatnost ili ako preuzimatelj u sljedeća dva razdoblja od nastanka statusne promjene bitno promjeni djelatnost pravnog prednika. *Statusne promjene obveznika poreza na dobitak uređene su odredbama čl. 19. i 20. Zakona o porezu na dobit. Zakon o porezu na dobit određuje da prava i obveze spojenih, pripojenih ili podijeljenih poreznih obveznika iz porezno-pravnog odnosa preuzima pravni slijednik, a pravni slijednik je, u slučaju podjele društva s osnivanjem, novoosnovano društvo ili više njih. U čl. 20. Zakona propisano je da, ako pri spajanju, pripajanju ili podjeli, prema čl. 19. Zakona, postoji kontinuitet u oporezivanju, smatra se da porezni obveznik nastavlja djelatnost te nema utjecaja na oporezivanje. Kontinuitet u oporezivanju postoji ako pri prijenosu na društvo preuzimatelja ne dolazi do promjena u procjeni predmeta imovine i obveza, odnosno ako se bilančne pozicije prenose prema knjigovodstvenoj vrijednosti.²⁷*

Iz prethodno navedenog možemo zaključiti da je na taj način onemogućena ili barem ograničena zloupotreba na način da bi trgovačko društvo preuzimatelj pripojilo neko trgovačko društvo isključivo kako bi mogao sučeliti porezni gubitak prednika i tako umanjiti svoju obvezu. Nakon dana spajanja može se pojaviti odgođena porezna imovina - poseban oblik imovine (vrijedi samo za spajanja prema ZTD-u). Ta bi imovina zapravo

²⁶ Pervan, I. (2012) Računovodstvo poslovnih spajanja – prema MSFI i HSFI. Zagreb: RRiF plus d.o.o., str. 9.

²⁷ Vuk, J. (2012). Računovodstvo podjele društva kapitala s osnivanjem novog društva. Računovodstvo, revizija i financije, br. 11/2012., str. 37.

bila iznos poreza koji je manje plaćen radi prenesenog poreznog gubitka, pa bi preneseni gubitak od 100.000,00 kuna umanjio obavezu poreza na dobit za 20.000,00 kuna što bi zapravo bila odgođena porezna imovina koja se iskazuje u bilanci pri računovodstvenom obračunu pripajanja.

Isto tako bitan element prilikom neplaćanja poreza na dobit je kontinuitet u oporezivanju odnosno ne dolazi do promjena u procjeni imovine i obveza – imovina i obveze pripojenog ili spojenog društva prenose se u društvo preuzimatelja po svojim izvornim knjigovodstvenim vrijednostima. No, prema odredbama MSFI-ja 3 odnosno HSFI-ja 2, prilikom spajanja i pripajanja moraju izvršiti usklađivanja sa knjigovodstvenih na fer vrijednosti, te dosljednom primjenom tih standarda može doći do povećanja obveze poreza na dobit.

Ako je društvo koje se pripaja ili spaja provelo revalorizaciju dugotrajne imovine u trenutku statusne promjene dolazi do povećanja porezne osnovice u Prijavi poreza na dobit (PD obrascu) za cijelu svotu evidentirane revalorizacijske pričuve. Amortizacija goodwilla nastalog pri statusnim promjenama također uvećava osnovicu u PD obrascu, a ako se pojavi negativni goodwill (kada je trošak kupnje manji od fer imovine stečenog društva) on se jednokratno knjiži kao prihod u računu dobiti i gubitka te sa na njega plaća porez na dobitak u onoj godini kada je došlo do statusne promjene.

Izmjenama Zakona o porezu na dobit zakonodavac je zabranio otprije zakonitu poreznu evaziju. Pravnom slijedniku ukida se pravo na prijenos poreznoga gubitka u sljedećim slučajevima:

- ako pravni prednik već dva porezna razdoblja prije statusne promjene ne obavlja djelatnost
- ako tijekom dva porezna razdoblja od nastanka statusne promjene bitno promijeni djelatnost pravnog prednika te je dužan uvećati poreznu osnovicu za iznos iskorištenog gubitka.
- ograničenje prijenosa poreznoga gubitka kod poreznog obveznika kod kojeg se mijenja struktura vlasništva za više od 50 % tijekom poreznog razdoblja u odnosu na strukturu vlasništva na početku poreznog razdoblja i to ako poduzetnik već dva porezna razdoblja prije promjene vlasništva ne obavlja djelatnost tijekom dva porezna razdoblja nakon promjene vlasništva bitno promijeni djelatnost osim ako je do promjene djelatnosti došlo zbog očuvanja radnih mjesta ili sanacije poslovanja.

Pravilnikom se dodatno pojašnjava da se važnom promjenom djelatnosti smatra promjena djelatnosti koju porezni obveznik stvarno obavlja, i to promjena odjeljka ili skupine Nacionalne klasifikacije djelatnosti (NKD).

*Važan element obračuna poreza na dobitak pri pripajanju preuzetog društva može biti i tzv. realizacija revalorizacijskih pričuva.*²⁸ Naime, ako je društvo koje sudjeluje u pripajanju prije statusne promjene provelo revalorizaciju dugotrajne nematerijalne ili materijalne imovine, u trenutku statusne promjene dolazi do realizacije do tada nerealiziranih revalorizacijskih pričuva. To znači da iste postaju dio zadržanog dobitka te povećavaju osnovicu poreza na dobitak u Prijavi poreza na dobitak (PD obrazac). Prethodno navedeno proizlazi iz stajališta Ministarstva financija – Porezna uprava (Kl.: 410-01/07-01/234 od 16. travnja 2007.).

3.2. Odredbe Zakona o porezu na dodanu vrijednost

Odredbe Zakona o porezu na dodanu vrijednost (Nar. nov., br. 73/13. – 143/14., dalje: Zakon o PDV-u) u smislu pripajanja i spajanja, a koje se odnose na prijenos gospodarske cjeline propisane su i čl. 5. Pravilnika o postupanju u dobroj vjeri sudionika porezno-pravnog odnosa, gospodarskoj cjelini te obrascima prijave činjenica za koje postoji obveza prijavljivanja i izjave o izvorima stjecanja imovine (Nar. nov., br. 59/09.). Prema čl. 5. Pravilnika o postupanju u dobroj vjeri sudionika porezno-pravnog odnosa, gospodarskoj cjelini te obrascima prijave činjenica za koje postoji obveza prijavljivanja i izjave o izvorima stjecanja imovine, ako je na stjecatelja izvršen prijenos svih stvari, opreme, zalihe, potraživanja, prava i obveza koje čine kratkotrajnu i dugotrajnu imovinu, smatrat će se da preneseni obrt predstavlja gospodarsku cjelinu.

Ako je izvršen prijenos svih stvari, potraživanja, prava i obveza koje čine kratkotrajnu i dugotrajnu imovinu pogona tako da pogon može nastaviti samostalno obavljati dotadašnju djelatnost, smatrat će se da pogon predstavlja gospodarsku cjelinu. Sukladno odredbi čl. 4. st. 1., t. 1. Zakona o PDV-u predmet oporezivanja PDV-om je isporuka dobara u tuzemstvu uz naknadu koju obavi porezni obveznik koji djeluje kao takav. Odredbom čl. 7. st. 9. Zakona o PDV-u propisano je da se kod prijenosa imovine uz naknadu ili bez naknade, ili u obliku uloga u društvo, ukupne imovine ili njezinog dijela koji čini gospodarsku cjelinu na drugog poreznog obveznika (primatelja) smatra da nije došlo do isporuke, a taj porezni obveznik smatra se pravnim slijednikom prenositelja. Ako

²⁸ Pervan, I. (2012) Računovodstvo poslovnih spajanja – prema MSFI i HSFI. Zagreb: RRI plus d.o.o., str. 26.

primatelj iz st. 9. navedenoga članka Zakona o PDV-u koristi preuzetu imovinu u druge svrhe osim za one za koje ima pravo na odbitak pretporeza obvezan je obračunati i platiti PDV sukladno odredbama ovoga Zakona.

Prema odredbi čl. 19. Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost (Nar. nov., br. 79/13. – 157/14., dalje: Pravilnik o PDV-u) isporukom dobara ne smatra se prijenos imovine poreznog obveznika (prenositelja) u smislu čl. 7. st. 9. Zakona pod uvjetom da su prenositelj i primatelj porezni obveznici te da primatelj nastavlja sa obavljanjem gospodarske djelatnosti za koju ima pravo na odbitak pretporeza. U slučaju neispunjenja tih uvjeta, radi se o oporezivoj isporuci dobara te je isporučitelj obvezan obračunati i platiti PDV. U slučaju da porezni obveznik primatelj imovine preuzetu imovinu počne koristiti u druge svrhe, osim za one za koje ima pravo na odbitak pretporeza, obvezan je izvršiti ispravak pretporeza prema čl. 64. Zakona o PDV-u. *Člankom 18. Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost propisano je da postupci spajanja i pripajanja društava nisu oporezivi porezom na dodanu vrijednost. Budući da društva koja se pripajaju i spajaju prestaju postojati, dužna su predati konačni obračun PDV-a i predati ga Poreznoj upravi u roku 3 mjeseca nakon datuma koji prethodi datumu spajanja ili pripajanja (čl. 18. st. 2. istog Zakona). Porezna uprava poreznom obvezniku izdaje potvrdu kojom potvrđuje da je porezni obveznik podmirio sve svoje porezne obveze kako bi se obavilo brisanje društva iz trgovačkog ili drugog mjerodavnog registra.*²⁹

3.3. Odredbe Zakona o porezu na promet nekretnina

Zakon o porezu na promet nekretninama (Nar. nov., br. 115/16.) regulira postupanje prilikom poslovnih spajanja kada je riječ o nekretninama. U čl.14. st 2. Zakona o porezu na promet nekretnina navedeno je da se porez na promet nekretnina ne plaća kada se nekretnine stječu u postupku spajanja i pripajanja u smislu zakona kojim se uređuju trgovačka društva te u postupku podjela trgovačkog društva u više trgovačkih društava.

No, neovisno o prethodno navedenom, u roku od 30 dana potrebno je nadležnoj ispostavi porezne uprave dostaviti poreznu prijavu. Ako je riječ o bilo kojem drugom unosu nekretnine u trgovačko društvo u bilo koje druge svrhe, prijenos vlasništva tih nekretnina je oporeziv porezom na promet nekretnina, ako nije oporeziv PDV-om.

²⁹ Cirkveni, T. (2008). Računovodstvo pripajanja i spajanja društava s ograničenom odgovornošću. Računovodstvo, revizija i financije, br. 10/2008., str.38

Zaključujemo da s obzirom na to da se jedna pravna osoba transformirala u drugu, nije došlo do prometa između dvije pravne osobe jer nije postojao niti jedan trenutak u kojemu su istovremeno obje postojale.

3.4. Odredbe Zakona o posebnom porezu na motorna vozila

Zakon o posebnom porezu na motorna vozila (Nar. nov., br. 15/13. – 115/16.) uređuje plaćanje posebnog poreza na motorna vozila namijenjena za uporabu na cestama u Republici Hrvatskoj. Ako se navedena vozila nalaze u vlasništvu društva koja se spaja ili pripaja prema ZTD-u, društvo pravni slijednik treba obračunati i platiti navedeni porez po stopi od 5 %. Prethodno navedeno proizlazi iz čl. 26. prethodno navedenog propisa.

Prema odredbama članka 7. stavka 9. Zakona o porezu na dodanu vrijednost (Narodne novine, broj 73/13, 99/13, 148/13, 153/13 i 143/14) kod prijenosa imovine uz naknadu ili bez naknade, ili u obliku uloga u društvo, ukupne imovine ili njezinog dijela koji čini gospodarsku cjelinu na drugog poreznog obveznika (primatelja) smatra da nije došlo do isporuke, a taj porezni obveznik smatra se pravnim slijednikom prenositelja. Odredbama članka 26. Zakona o posebnom porezu na motorna vozila (Narodne novine, broj 15/13 i 108/13) propisano je da pravne i fizičke osobe sa sjedištem ili prebivalištem u Republici Hrvatskoj plaćaju posebni porez na stjecanje rabljenih motornih vozila u Republici Hrvatskoj na koja je plaćen posebni porez na motorna vozila namijenjena za uporabu na cestama u Republici Hrvatskoj, ako to stjecanje, odnosno isporuka ne podliježe oporezivanju porezom na dodanu vrijednost ili porezom na nasljedstva i darove prema posebnim propisima. Slijedom navedenog, kod prijenosa gospodarske cjeline smatra se da nije došlo do isporuke u smislu Zakona o porezu na dodanu vrijednost te prijenos osobnih automobila u tom slučaju ne podliježe oporezivanju porezom na dodanu vrijednost. Obzirom da dolazi do prijenosa vlasništva s fizičke na pravnu osobu to stjecanje osobnih automobila podliježe obvezi plaćanja posebnog poreza na motorna vozila sukladno članku 26. Zakona o posebnom porezu na motorna vozila.³⁰

³⁰ Mišljenje Porezne uprave, raspoloživo na <https://www.poreznauprava.hr/>

3.5. Rokovi predaje financijskih izvještaja

Prema odredbama Zakona o porezu na dobit porezni obveznici koji se pripajaju ili spajaju dostavljaju Poreznoj upravi financijske izvještaje i poreznu prijavu s datumom koji prethodi datumu pripajanja ili spajanja. Porezna prijava podnosi se u roku četiri mjeseca nakon datuma koji prethodi datumu spajanja ili pripajanja. Člankom 20. st. 1. i 2. istog Zakona propisano je da kod poreznog obveznika koji pripajanjem ili spajanjem nastavlja poslovanje (društva stjecatelja) ne postoji utjecaj navedenih statusnih promjena na oporezivanje ako pri prijenosu na društvo preuzimatelja ne dolazi do promjena u procjeni predmeta imovina i obveza. *Odredbom čl. 19. st. 5. Zakona o porezu na dobit propisano je da porezni obveznici koji se spajaju, pripajaju ili dijele trebaju dostaviti nadležnoj ispostavi Porezne uprave financijska izvješća i poreznu prijavu s nadnevkom koji prethodi nadnevku pripajanja (datum koji prethodi datumu kada je statusna promjena upisana u nadležnom Trgovačkom sudu). Prijava poreza na dobitak podnosi se na obrascu PD najkasnije 4 mjeseca nakon isteka razdoblja za koje se utvrđuje porez na dobitak. Prijavu poreza na dobitak kod pripajanja podnosi društvo koje se pripaja (prema ZTD-u pripojeno društvo), odnosno društvo koje se briše iz sudskog registra (i iz registra obveznika poreza na dobitak) za razdoblje od 1. siječnja (ako je porezno razdoblje jednako kalendarskoj godini), odnosno datuma početka poreznog razdoblja (ako porezno razdoblje nije jednako kalendarskoj godini) do datuma koji prethodi datumu upisa pripajanja u trgovačkom sudu. Prijavi treba priložiti bilancu, račun dobitka i gubitka, odgovarajuće priloge i Rješenje trgovačkog suda o upisu pripajanja. Budući da je riječ o godišnjem obračunu, treba sastaviti i predati obračun naknade za šume, obračun naknade turističke članarine, ako je riječ o obvezniku plaćanja članarine (obrazac TZ), i obračun spomeničke rente, ako je riječ o obvezniku plaćanja te naknade (obrazac SR).*³¹

³¹ Cirkveni, T. (2008). Računovodstvo pripajanja i spajanja društava s ograničenom odgovornošću. Računovodstvo, revizija i financije, br. 09/2012, str. 34.

4. RAČUNOVODSTVENO PRAĆENJE POSLOVNIH SPAJANJA

4.1. Nastanak, vrednovanje i knjiženje goodwilla

Goodwill je razlika između vrijednosti nekog trgovačkog društva u određenom trenutku i njegove računovodstveno utvrđene neto imovine. To je premija koju kupac toga društva mora platiti iznad neto imovine zbog njegove reputacije na tržištu.

Vrijednost goodwilla se utvrđuje prilikom kupnje društva. MSFI 32 navodi da je stjecatelj dužan priznati goodwill na datum stjecanja kao razliku ukupnog iznosa prenesene naknade za stjecanje mjerene u skladu s ovim MSFI-jem, što općenito nalaže mjerenje po fer vrijednost na datum stjecanja (v. t. 37.) ili eventualnog nekontrolirajućeg interesa u stečeniku mjerenog u skladu s ovim MSFI-jem ili kod poslovnog spajanja u fazama (v. t. 41. i 42.), fer vrijednosti na datum stjecanja vlasničkog udjela koji je stjecatelj prethodno imao u stečeniku) iznad neto iznosa na datum stjecanja utvrdive stečene imovine i utvrdivih preuzetih obveza mjerenih sukladno ovome MSFI-ju.

Nastanak goodwilla može se objasniti na sljedećem primjeru. Kada bi trgovačko društvo koje se bavi kamionskim prijevozom u vlasništvu imalo 10 kamiona ukupne fer vrijednosti 10.000.000,00 kuna i obaveze fer vrijednosti 8.000.000,00 kuna, iz toga bi proizlazilo da ima fer vrijednost imovine 2.000.000,00 kuna. *Goodwill (gudvil) kao gospodarska kategorija obično se objašnjava kao plaćena vrijednost stečenoga društva iznad fer vrijednosti neto imovine.*³²

Ako bi došlo do pripajanja društva drugom društvu (primjenom MSFI 3), te pritom isplatilo udjele bivšim imateljima udjela po cijeni od 2.000.000,00 kuna, radilo bi se o **pripajanju bez goodwilla**. No, ako bi udjele platili 5.000.000,00 kuna, tada bi se radilo o **pripajanju uz pozitivni goodwill** koji bi iznosio 3.000.000,00 kuna. Zaključak je da se u tom slučaju ne plaćaju samo kamioni (dugotrajna imovina), već uhodani posao društva, njegov renome odnosno imovina od koje se očekuju ekonomske koristi u budućnosti. Stoga je nastalu razliku potrebno iskazati kao dugotrajnu nematerijalnu imovinu u okviru razreda 0. *Goodwill koji se pojavi pri stjecanju je plaćanje za buduću ekonomsku korist.*³³

Suprotno tome, ako bi se udjeli trgovačkog društva koje posjeduje kamione platilo samo 1.000.000,00 kuna te bi nakon toga došlo do pripajanja, nastao bi **negativni goodwill**. *Negativni goodwill (dobitak od povoljnije kupnje). Postupak s razlikom kad su imovina i*

³² Belak, V. et al (2014.) Računovodstvo poduzetnika s primjerima knjiženja. Zagreb: RRiF plus d.o.o., str. 38.

³³ Ibid.str.39.

obveze spojenog društva veće vrijednosti od troška stjecanja, odnosno kad je pak plaćeno manje za udjel od neto vrijednosti imovine.³⁴

Primjer 1. : Knjiženje stjecanja 100 % udjela i pripajanja bez goodwilla

Trgovačko društvo RRIF IMAGINATIO d.o.o. kupilo je 100 % udjela trgovačkog društva BENEFIT d.o.o. za što je sa svoga žiro-računa isplatilo iznos od 80.000,00 kn. Ostali troškovi stjecanja iznose 20.000,00 kn koji su isto tako plaćeni sa žiro računa i knjiženi kao rashodi (umanjuju zadržani dobitak RRIF IMAGINATIO d.o.o.). Budući da BENEFIT d.o.o. ima neiskorištene porezne gubitke u visini od 150.000,00 kuna, RRIF IMAGINATIO d.o.o. je odlučio izvršiti pripajanje prema odredbama ZTD-a.

Bilance društava RRIF IMAGINATIO d.o.o. i BENEFIT d.o.o. prije pripajanja		
<i>Pozicija</i>	<i>RRIF IMAGINATIO d.o.o.</i>	<i>BENEFIT d.o.o.</i>
Građevinski objekti	1.000.000,00	300.000,00
Oprema	200.000,00	25.000,00
Potraživanja od kupaca	400.000,00	152.000,00
Žiro-račun	168.000,00	11.000,00
Ukupno Aktiva:	1.768.000,00	488.000,00
Pričuve	74.000,00	10.000,00
Zadržani dobitak	140.000,00	40.000,00
Dugoročne obveze	1.200.000,00	264.000,00
Kratkoročne obveze	354.000,00	174.000,00
Ukupno Pasiva:	1.768.000,00	488.000,00

Tablica 1.: Bilance društava RRIF IMAGINATIO d.o.o. i BENEFIT d.o.o. prije pripajanja

Izvor: autor

Nakon isplate imateljima udjela BENEFITA d.o.o. iznos od 80.000,00 kuna, RRIF IMAGINATIO d.o.o. u svojim poslovnim knjigama provodi slijedeće knjiženje:

³⁴ Ibid.

R.BR.	OPIS	RAČUN	DUGUJE	POTRAŽUJE
1.	Ulaganje u BENEFIT d.o.o.	0601	80.000,00	
	Žiro-račun	1000		80.000,00
	<i>Za kupnju udjela</i>			

Tablica 2.: Knjiženje ulaganja u BENEFIT d.o.o.

Izvor: autor

Zbog korištenja poreznog gubitka RRIF IMAGINATIO d.o.o. mora priznati odgođenu poreznu imovinu koju izračunava na način da se svota prenesenog poreznog gubitka pomnoži stopom poreza na dobitak ($150.000,00 \times 20\% = 30.000,00$). Navedena vrijednost pridodaje se stečenoj imovini te se stoga goodwill izračunava na slijedeći način:

R.BR.	OPIS	IZNOS
1.	Fer vrijednost stečene imovine ($488.000,00 + 30.000,00$)	518.000,00
2.	Fer vrijednost preuzetih obaveza	438.000,00
3.	Fer vrijednost neto imovine	80.000,00
4.	Isplaćeno bivšim imateljima udjela	80.000,00
5.	Razlika između fer vrijednosti i cijene udjela	0
6.	GOODWILL	0

Tablica 3.: Izračunavanje goodwilla

Izvor: autor

Nakon postupka utvrđivanja goodwilla, provodi se knjiženje pripajanja u poslovnim knjigama trgovačkog društva RRIF IMAGINATIO d.o.o.:

R.BR.	OPIS	RAČUN	DUGUJE	POTRAŽUJE
1.	Odgođena porezna imovina	0801	30.000,00	
	Građevinski objekti			
	Oprema	0230	300.000,00	
	Potraživanja od kupaca	0310	25.000,00	
	Žiro račun	1200	152.000,00	
	Ulaganje u ovisno društvo	1000	11.000,00	80.000,00
	Dugoročne obaveze	0601		264.000,00
	Kratkoročne obaveze za	250		174.000,00
	pripajanje društvu	20,21,22,23,24		
	<i>Za pripajanje društva</i>			

Tablica 4.: Knjiženje pripajanja u RRIF IMAGINATIO d.o.o

Izvor: autor

Bilanca društva RRIF IMAGINATIO d.o.o. nakon pripajanja

POZICIJA	RRIF IMAGINATIO	DUGUJE	POTRAŽUJE	RRIF IMAGINATIO nakon pripajanja
Odgođena porezna imovina	0	30.000,00	0	30.000,00
Građevinski objekti	1.000.000,00	300.000,00	0	1.300.000,00
Oprema	200.000,00	25.000,00	0	225.000,00
Ulaganje u ovisno društvo	80.000,00	0	80.000,00	0
Potraživanja od kupaca	400.000,00	152.000,00	0	552.000,00
Žiro račun	68.000,00	11.000,00	0	79.000,00
Ukupno Aktiva:	1.748.000,00	0	0	2.186.000,00
Pričuve	74.000,00	0	0	74.000,00
Zadržani dobitak	120.000,00	0	0	120.000,00
Dugoročne obveze	1.200.000,00	0	264.000,00	1.464.000,00
Kratkoročne obveze	354.000,00	0	174.000,00	528.000,00
Ukupno Pasiva:	1.748.000,00	518.000,00	518.000,00	2.186.000,00

Tablica 5.: Bilanca društva RRIF IMAGINATIO d.o.o. nakon pripajanja

Izvor: autor

Primjer 2. Knjiženje stjecanja 100 % udjela i pripajanje nastankom goodwilla

Trgovačko društvo RRIF IMAGINATIO d.o.o. kupilo je 100 % udjela trgovačkog društva BENEFIT d.o.o. za što je sa svoga žiro-računa isplatilo iznos od 200.000,00 kn. Ostali troškovi stjecanja iznose 20.000,00 kn koji su isto tako plaćeni sa žiro računa i knjiženi kao rashodi (umanjuju zadržani dobitak). RRIF IMAGINATIO d.o.o. je odlučilo izvršiti pripajanje prema odredbama ZTD-a.

Bilance društava RRIF IMAGINATIO d.o.o. i BENEFIT d.o.o. prije pripajanja

POZICIJA	RRIF IMAGINATIO d.o.o.	BENEFIT d.o.o.
Građevinski objekti	1.000.000,00	300.000,00
Oprema	200.000,00	25.000,00
Potraživanja od kupaca	400.000,00	152.000,00
Žiro račun	300.000,00	11.000,00
Ukupno Aktiva:	1.900.000,00	488.000,00
Pričuve	74.000,00	10.000,00
Zadržani dobitak	140.000,00	40.000,00
Dugoročne obveze	1.332.000,00	264.000,00
Kratkoročne obveze	354.000,00	174.000,00
Ukupno Pasiva:	1.900.000,00	488.000,00

Tablica 6.: Bilanca društva RRIF IMAGINATIO d.o.o. prije pripajanja

Izvor: autor

Nakon isplate imateljima udjela BENEFITA d.o.o., iznos od 200.000,00 kn, RRIF IMAGINATIO d.o.o. u svojim poslovnim knjigama provodi slijedeće knjiženje:

R.BR.	OPIS	RAČUN	DUGUJE	POTRAŽUJE
1.	Ulaganje u BENEFIT d.o.o. Žiro-račun <i>Za isplatu</i>	0601 1000	200.000,00	200.000,00

Tablica 7.: Ulaganje u BENEFITd.o.o.

Izvor: autor

R.BR.	OPIS	IZNOS
1.	Fer vrijednost stečene imovine	488.000,00
2.	Fer vrijednost preuzetih obaveza	438.000,00
3.	Fer vrijednost neto imovine	50.000,00
4.	Isplaćeno bivšim imateljima udjela	200.000,00
5.	Razlika između fer vrijednosti i cijene udjela	150.000,00
6.	GOODWILL	150.000,00

Tablica 8.: Izračun goodwilla

Izvor: autor

Nakon toga slijedi knjiženje pripajanja u RRIF IMAGINATIO d.o.o. :

R.BR.	OPIS	RAČUN	DUGUJE	POTRAŽUJE
1.	Goodwill	0801	150.000,00	
	Građevinski objekti	0230	300.000,00	
	Oprema	0310	25.000,00	
	Potraživanja od kupaca	1200	152.000,00	
	Žiro račun	1000	11.000,00	
	Ulaganje u ovisno društvo	0601		200.000,00
	Dugoročne obaveze	250		264.000,00
	Kratkoročne obaveze	20,21,22,23,24		174.000,00
	<i>Za knjiženje pripajanja</i>			

Tablica 9.: Knjiženje pripajanja

Izvor: autor

Bilanca društva RRIF IMAGINATIO d.o.o. nakon pripajanja

POZICIJA	RRIF IMAGINATIO	DUGUJE	POTRAŽUJE	RRIF IMAGINATIO nakon pripajanja
Goodwill	0	150.000,00	0	150.000,00
Građevinski objekti	1.000.000,00	300.000,00	0	1.300.000,00
Oprema	200.000,00	25.000,00	0	225.000,00
Ulaganje u ovisno društvo	200.000,00	0	200.000,00	0
Potraživanja od kupaca	400.000,00	152.000,00	0	552.000,00
Žiro račun	80.000,00	11.000,00	0	91.000,00
Ukupno Aktiva:	1.880.000,00		0	2.318.000,00
Pričuve	74.000,00		0	74.000,00
Zadržani dobitak	120.000,00		0	120.000,00
Dugoročne obveze	1.332.000,00		264.000,00	1.596.000,00
Kratkoročne obveze	354.000,00		174.000,00	528.000,00
Ukupno Pasiva:	1.880.000,00	638.000,00	638.000,00	2.318.000,00

Tablica 10.: Bilanca društva RRIF IMAGINATIO d.o.o. nakon pripajanja

Izvor: autor

Primjer 3. : Kupnja 100 % udjela i pripajanje uz negativni goodwill

Trgovačko društvo RRIF IMAGINATIO d.o.o. kupilo je 100 % udjela trgovačkog društva BENEFIT d.o.o. za što je sa svoga žiro-računa isplatilo iznos od 40.000,00 kn. Ostali troškovi stjecanja iznose 20.000,00 kn koji su isto tako plaćeni sa žiro računa i knjiženi kao rashodi (umanjuju zadržani dobitak RRIF IMAGINATIA d.o.o.). Donosi se odluka o pripajanju prema ZTD-u.

Bilance društava RRIF IMAGINATIO d.o.o. i BENEFIT d.o.o. prije pripajanja		
POZICIJA	RRIF IMAGINATIO d.o.o.	BENEFIT d.o.o.
Građevinski objekti	1.000.000,00	300.000,00
Oprema	200.000,00	25.000,00
Potraživanja od kupaca	400.000,00	152.000,00
Žiro račun	300.000,00	11.000,00
Ukupno Aktiva:	1.900.000,00	488.000,00
Pričuve	74.000,00	10.000,00
Zadržani dobitak	140.000,00	40.000,00
Dugoročne obveze	1.332.000,00	264.000,00
Kratkoročne obveze	354.000,00	174.000,00
Ukupno Pasiva:	1.900.000,00	488.000,00

Tablica 11.: Bilance društava prije pripajanja

Izvor: autor

Nakon isplate naknade imateljima udjela BENEFITA d.o.o. iznos od 40.000,00 kuna, RRIF IMAGINATIO d.o.o. u svojim poslovnim knjigama provodi slijedeće knjiženje:

R.BR.	OPIS	RAČUN	DUGUJE	POTRAŽUJE
1.	Ulaganje u BENEFIT d.o.o. Žiro-račun za kupnju udjela <i>Za ulaganje</i>	0601 1000	40.000,00	40.000,00

Tablica 12.: Ulaganje u BENEFIT d.o.o.

Izvor: autor

R.BR.	OPIS	IZNOS
1.	Fer vrijednost stečene imovine	488.000,00
2.	Fer vrijednost preuzetih obaveza	438.000,00
3.	Fer vrijednost neto imovine	50.000,00
4.	Isplaćeno bivšim imateljima udjela	40.000,00
5.	Razlika između fer vrijednosti i cijene udjela	10.000,00
6.	NEGATIVNI GOODWILL – povoljna kupnja	-10.000,00

Tablica 13.: Izračun goodwilla

Izvor: autor

Nakon toga slijedi knjiženje pripajanja u poslovnim knjigama društva RRIF IMAGINATIO d.o.o.:

R.BR.	OPIS	RAČUN	DUGUJE	POTRAŽUJE
1.	Građevinski objekti	0230	300.000,00	
	Oprema	0310	25.000,00	
	Potraživanja od kupaca	1200	152.000,00	
	Žiro račun	1000	11.000,00	40.000,00
	Ulaganje u ovisno društvo	0601		264.000,00
	Dugoročne obaveze	250		176.000,00
	Kratkoročne obaveze	20,21,22,23,24		
	Prihod od negativnog goodwilla	777		10.000,00
	<i>Za knjiženje pripajanja</i>			

Tablica 14.: Knjiženje pripajanja

Izvor: autor

Negativni goodwill od 10.000,00 kn iskazuje se kao prihod na računu 777 – Prihod od negativnog goodwilla .

Bilanca društva RRIF IMAGINATIO d.o.o. nakon pripajanja

POZICIJA	RRIF IMAGINATIO	DUGUJE	POTRAŽUJE	RRIF IMAGINATIO nakon pripajanja
Građevinski objekti	1.000.000,00	300.000,00	0	1.300.000,00
Oprema	200.000,00	25.000,00	0	225.000,00
Ulaganje u ovisno društvo	40.000,00	0	40.000,00	0
Potraživanja od kupaca	400.000,00	152.000,00	0	552.000,00
Žiro račun	240.000,00	11.000,00	0	251.000,00
Ukupno Aktiva:	1.880.000,00		0	2.328.000,00
Pričuve	74.000,00		0	74.000,00
Zadržani dobitak	120.000,00		8.000,00	128.000,00
Dugoročne obveze	1.332.000,00		264.000,00	1.596.000,00
Kratkoročne obveze	354.000,00		176.000,00	530.000,00
Ukupno Pasiva:	1.880.000,00	488.000,00	488.000,00	2.328.000,00

Tablica 15.: Bilance društava nakon pripajanja

Izvor: autor

4.2. Primjeri poslovnih slučajeva

U praksi se događa nekoliko situacija koje nisu nigdje pomno opisane, a koje ću nastojati na praktičan način objasniti. Zakon nalaže da društvo koje se pripaja mora predati financijska izvješća za poslovnu godinu u kojoj se pripaja i to zaključno sa danom koji prethodi pripajanju. Takvu bilancu sa danom pripajana spajamo sa bilancom društva preuzimatelja, čime dolazi do spajanja imovine oba društva. Gotovo je nemoguće iz ekonomski živa subjekta napraviti rez u jednom danu, čak i trgovački sud koji provodi statusnu promjenu, odnosno brisanje društva koje je pripojeno to izvršava tek za nekoliko mjeseci. Često se datum pripajanja u informacijskom sustavu poreznog tijela i onaj stvarni razlikuju, pa tijelo traži da se datumi računa dobiti i gubitka i bilance prilagode njihovom. Činjenica jest da moramo odabrati datum pripajanja i ne odstupati od te odluke, što u praksi znači da nakon toga datuma društvo koje se pripojilo ne izdaje više račune niti stječe novonastala prava i obaveze pod starom tvrtkom. Jasno da će još određeno vrijeme pristizati računi sa imenom tvrtke društva koje se pripojilo, no te račune će društvo preuzimatelj knjižiti kao svoje. Isto tako žiro računi vjerojatno neće svi u istom danu biti ugašeni veće će taj proces trajati određeni period. Sa svom imovinom se moramo ponašati kao sa imovinom društva preuzimatelja i važno je napomenuti da ukoliko pripojeno društvo ima ugovore o leasingu, bitno je obavijestiti leasing društvo o novonastaloj promjeni, te promijeniti korisnika leasinga, odnosno napraviti aneks ugovora budući da u ugovornim obvezama u ugovoru o leasingu često piše da korisnik leasinga mora obavijestiti davatelja leasinga o eventualnim statusnim promjenama što je i logično budući daje davatelju leasinga itekako bitna kreditna sposobnost primatelja leasinga koji se u ovom slučaju promijenila. U praksi postoji određen vremenski odmak između datuma bilančnog spajanja i svih aktivnosti koje je potrebno učiniti kako bi se uistinu sve prenijelo sa društva koje nestaje, pa je svakako uputno napraviti interni praktični plan spajanja.

Kao praktični primjeri pravnog pripajanja preuzetih društava u Hrvatskoj mogu se navesti pripajanja: Varaždinske banke d.d. Zagrebačkoj banci d.d., Slavonske banke d.d. Hypo Alpe Adria banci d.d., Mlinara Mlinarstvo d.o.o. Belju d.d., Japetić d.o.o. Konzumu, Centroprometa d.d. Konzumu d.d., Formose d.o.o. Lavčeviću d.d., Prodajnog centra Srdoči d.o.o. Plodinama d.d. te Solaris trgovine d.o.o. Solarisu d.d.³⁵

³⁵ Pervan, I. (2012) Računovodstvo poslovnih spajanja – prema MSFI i HSFI. Zagreb: RRiF plus d.o.o., str. 8.

5. ZAKLJUČAK

Iz svega navedenoga, jasno je da su poslovna spajanja kompleksna i prožeta svom silom zakona, računovodstvenih standarda i, u konačnici, ekonomskim zamkama. Stvarna vrijednost nekog trgovačkog društva nije samo onaj dio imovine koji je lako mjerljiv, već je to i onaj nemjerljivi dio društva o kojem će ovisiti egzistencija i prosperitet istog. Društvo je zapravo organizam za kojega nikada sa stopostotnom sigurnošću ne možemo reći koliko je zdrav i koliko će još izdržati, ono što možemo je stručno ga pregledati, i njegove transformacije popratiti sa znanjem i zakonskim okvirima. Za razliku od ekonomske procjene, odnosno odluke o poslovnim pothvatima, spajanjima, pripajanjima ili nekim drugim promjenama – računovodstvena analiza je puno egzaktnija i ne mora uvijek odražavati pravo stanje stvari, ali je nužna, obavezna, racionalna i jedina moguća kao preduvjet za poslovna spajanja. Upravo je to jedan od razloga da ako želite stručno analizirati ili računovodstveno popratiti takve poslovne događaje upišete RRiF Visoku školu za financijski menadžment.

6. POPIS LITERATURE

1. Barbić, J. (2007.) *Zakon o trgovačkim društvima*, Zagreb: Organizator.
2. Belak, V. et.al. (2014.) *Računovodstvo poduzetnika s primjerima knjiženja*. Zagreb: RRiF plus d.o.o
3. Buble, M. (2006) *Menadžment*. Split: Ekonomski fakultet Split
4. Cirkveni, T. (2008) *Računovodstvo pripajanja i spajanja društava s ograničenom odgovornošću*. *Računovodstvo, revizija i financije*, br. 10/2008.
5. Gorenc, V. (2011) *Pravo trgovačkih društava*. II. dopunjeno izdanje. Zapešić: Visoka škola za poslovanje i upravljanje s pravom javnosti Baltazar Krčelić
6. Pervan, I. (2012) *Računovodstvo poslovnih spajanja – prema MSFI i HSFI*. Zagreb: RRiF plus d.o.o.,
7. Vidović, A. (2013) *Prestanak društva prodajom i nekim drugim načinima*. *Računovodstvo, revizija i financije*, br. 11/2013
8. Vuk, J. (2012). *Računovodstvo podjele društva kapitala s osnivanjem novog društva*. *Računovodstvo, revizija i financije*, br. 11/2012

POPIS TABLICA

1. Tablica 1.: Bilance društava RRIF IMAGINATIO d.o.o. i BENEFIT d.o.o. prije pripajanja, str. 18.
2. Tablica 2.: Knjiženje ulaganja u BENEFIT d.o.o., str. 19.
3. Tablica 3.: Izračunavanje goodwilla, str. 19.
4. Tablica 4.: Knjiženje pripajanja u RRIF IMAGINATIO d.o.o., str. 20.
5. Tablica 5.: Bilanca društva RRIF IMAGINATIO d.o.o. nakon pripajanja, str. 20.
6. Tablica 6.: Bilanca društva RRIF IMAGINATIO d.o.o. prije pripajanja, str. 21.
7. Tablica 7.: Ulaganje u BENEFIT d.o.o., str. 21.
8. Tablica 8.: Izračun goodwilla, str. 22.
9. Tablica 9.: Knjiženje pripajanja, str. 22.
10. Tablica 10.: Bilanca društva RRIF IMAGINATIO d.o.o. nakon pripajanja, str. 23.
11. Tablica 11.: Bilance društava prije pripajanja, str. 24.
12. Tablica 12.: Ulaganje u BENEFIT d.o.o., str. 24.
13. Tablica 13.: Izračun goodwilla, str. 25.
14. Tablica 14.: Knjiženje pripajanja, str. 25.
15. Tablica 15.: Bilance društava nakon pripajanja, str. 26.

POPIS SLIKA

1. Slika 1.: Pripajanje društva B društvu A, str. 2.
2. Slika 2.: Spajanje društva A i društva B te nastanak društva C, str. 7.